

Abonamântulu

Pentru monarhia:

Pre anu 6 fl., 1/2 anu
3 fl., 1/4 anu 1 fl. 50 cr.

Pentru strainatate:

Pre 1 anu 18 frcs., 1/2
anu 9 frcs., 1/4 anu
4 frcs. 50 cm.

Fóia apare in fie-care
Sâmbata.

Unirea

Fóia besericésca-politica.

Insertiuni

Unu şiru garmond:
odata 7 cr., a dóua óra
6 cr., a treia óra 5 cr.,
si de fie-care publica-
tiune timbru de 30 cr.

Totu ce privesce fóia
se se adreseze la «Re-
dactiunea si Admini-
stratiunea Unirei»
in
Blasiu.

Anulu I.

Blasiu 28 Februaru 1891.

Numerulu 9.

Gimnasiulu din Beiusiu.

III.

(+) Inca in primul articulu despre gimnasiulu din Beiusiu amu dísu, cá ordonanti'a Ministrului de culte si instructiunea publica, prin care s'a introdusu limb'a magiara cá limba de propunere in gimnasiulu românescu din Beiusiu, *violéza si decisiuni speciale de ale Majestãtii Sale.*

Inainte de a dovedi acésta asertiune, trebuie sè preitemu, cá Ministrulu de culte si instructiunea publica spre a-si justificá procedur'a sa a sustiènutu intr'unu comunicatu semi-oficiosu publicatu in 1 Aprilie an. trecut in Nr. 75 din „Kolozsvar“ si in alte díare ale sale, cá limb'a magiara a mai fostu limba de propunere in gimnasiulu din Beiusiu si anume la anulu 1844, si cá limb'a de propunere româna s'a incetatenitu in acestu institutu numai mai târdiu pre bas'a unei *praxe arbitrarie.*

Faptulu accentuatu de Ministru spre justificarea sa, cá adeca limb'a magiara a mai fostu limba de propunere in gimnasiulu din Beiusiu vre-o patru-cinci ani, nu l'a desmintitu nimenea pâna acum, ci din contra l'au confirmatu chiar din parte competenta. Pentru ace'a trebuie sè-lu considerãmu de adevèratu, pâna nu se va dovedi contrariulu.

Dar dupa ce nu ni-se spune, cá pre ce basa s'a introdusu limb'a magiara la an. 1844 in gimnasiulu din Beiusiu, trebuie sè presupunemu, cá

acést'a s'a întemplatu pre bas'a unei legi, cáci altcum faptulu acést'a remâne o enigma.

O atare lege a esistatu intr'adevèru in Ungari'a, dupa cum ne asigura Papiu Ilarianu in istori'a Româniloru (editiunea 2 tom. I. la pag. 100), unde cetimu urmatórele: „*La acestu anu (1836) facura lege ungurii in diet'a Ungariei, cá in tóte scólele si institutetele, ce se afla pre teritoriulu Ungariei, sè se introduca limb'a ungurésca de limb'a instructiunei publice.*“ Acésta lege a trebuitu sè se esecuteze mai curèndu ori mai târdiu in tóte institutetele de invetiãmèntu de pre teritoriulu Ungariei, de o parte pentru-cá desi erá nefirésca, nedrépta si contraria intereseloru statului, totusi erá lege, si pâna la abrogarea ei ómenii, vrèndu nevrèndu, trebuiau sè i-se supuna, ér de alta parte pentru-cá presiunea siovinismulu exercitata prin organulu lui Kossuth „Pesti Hirlap“ erá pre atunci inca si mai mare, de cum este cea exercitata astádi prin organele jidano-liberale, asiá incátu acelu díariu in furi'a sa nebuna indemnã pre magiari, cá seau sè contopésca pre tóte nationalitãttele, seau sè móra cu totii in strèmtorile Tãtrei, ostindu-se in contra nemagiariloru (v. Papiu Ilarianu ibid. pag. 101.)

Legea amintita inse nu numai s'a inecatu pentru totu de-a un'a in sângele versatu la anii 1848 si 1849, ci a fostu chiar abrogata prin legile *mai intiepte* aduse in anulu 1868, in virtutea càror'a, — cum amu vediutu in numerulu precedentu

alu „Unirei“, — Ministrulu nu are dreptulu de a introduce limb'a magiara cá limba de propunere, decátu numai in gimnasiele infintiate si sustiènite de statu, pre cându in celealalte institute infintiate de beserici dreptulu acést'a compete numai auctoritãtii besericesci. Totu asemenea a fostu abrogata legea nedrépta dela 1836 si prin articulu de lege XXX din 1883, prin care se recunosc pre teritoriulu Ungariei si gimnasie, cari nu au cá limba de propunere limb'a magiara.

Din cele desfasiurate apare destulu de limpede, cá déca la anulu 1844 in gimnasiulu din Beiusiu s'a introdusu limb'a de propunere magiara, acestu actu, — desi a fostu *nedreptu* cá si legea, pre bas'a càruia se indepliní, — totusi in sine a fostu *legalu seau dupa lege*, pentru-cá se radimã pre o lege adusa in diet'a tierii. Cu totulu altmintrea stã inse lucrulu cu introducerea limbei de propunere magiara la an. 1889, cáci actulu acést'a este si nedreptu si ilegalu: *nedreptu*, pentru-cá cálea in petióre dreptulu naturalu si positivu, ce compete unei natiuni si unei beserici, si *illegalu*, pentru-cá nu se póte radimã pre nici o lege *esistenta si neabrogata.*

Pentru ace'a faptulu tristu dela 1844, la care se provóca Ministrulu, nu justifica procedur'a acestuia, ci din contra o condãmna, ma o face chiar *ridicula*, cáci nu póte fi lucru mai ridiculu, decátu a te provocá la unu faktu basatu

Feuilleton.

Amintiri de caletoria.

Selinunte, 25 Iuliu 1890.

Frate Isidóre!

Acum nu cercá pre icón'a Greciei. Selinunte e adeca o insula plutitóre a societãtii italiene Florio.

Cându ne urcaseramu pre podulu ei, pasagerii ne incungiurãu, si asteptãu cu nerabdare, se le spunemu, ce si cum? O germãna tinera si sentimentalã audíndu istorisirea nóstra a eruptu in lacrimi. Ea si barbatulu ei inca voiau se calatorésca pre vaporulu Berenice, si acum multiamiau lui Domnedieu, pentru cá au fostu atãtu de norocosi, de au întârdiatu de pornirea Berenicei din Brindisi.

Povera Berenice! Societatea Lloyd are putíne nai, cari aru fi mai mari si mai frumoése. Lungimea ei erá celu putínu de optu dieci de metri. Si pre lângã repedínea ei totusi cu cáta gravitate inaintã ea pre luciulu mării! O adevèrata matróna in asemenare cu resfatiat'a de Selinunte.

Dómne, Dómne, câtu de pitice suntu zidirile tale, cari se dícu ómeni! Cátu de pitici suntu ei, si totusi câtu de mari se paru loru-si! Ei nebagãndu séma de micimea loru -si inchipuiescu in îngãnfãrea loru, cá-su domnii absoluti ai universului, si — cându de pre podulu unei nai le lúneca privirea departe pre nemesuratulu luciú, de-asupr'a càruia se légana nai'a cea mai mare asemenea unei gaoci de nuca, truffia loru se petrece intru nimic'a, si de cumva mai este intr'ènsii macaru si numai o schinté de idealismu, inim'a loru trebuie se graiésca, trebuie se erúmpea in cuvintele: Mare esti, Dómne, si minunate suntu lucrurile mâniloru tale!

La Patras amu facutu o odihna scurta. Nai'a inca nici nu se oprí, si deja ne si incungiura unu roi de luntritie. Cu istetíme de pisica se anina luntrierii de paretii corãbiei, si câtu bati in pâlni, te si áffi fatia in fatia cu unu grecu negritu de sóre si de vèntu, care ti-se recomanda pre italianesce, de ti-se face mila de biéta limb'a lui Dante. Ne pogorímu ínte in barca si ne ducemu, se cercetãmu cetatea, carea o a preamaritu s. apostolu Andreiu cu martiriulu sèu. Cutrierãrãmu in pripa câte-va strade si piatie, dara multe nu erau de vediutu in Patras. Amu cercetatu

in graba si o beserica grecésca neunitã. Amu potutu observá deja aci, cá Grecii speséza multu pentru stralucirea besericeloru sale, numai cá art'a besericésca la ei inca s'a sleitu de cându cu desbinarea loru de càtra cetatea eterna, unde viéti'a crestina pulséza intocmai cá sângele in inim'a omului. Multa architectura si pictura amu vediutu gramadita aci, dara nu amu vediutu nimic'a, ce ti-ar' destéptã sèntieminte, cari se te ínãltie. Tóte-su stereotipe, tóte-su lipsite de desvoltare, de semnulu acefa invederatu alu vietii, care nu lamu potutu admirá de ajunsu in Itali'a.

Acusi ne luaramu remasu bunu dela Peloponesu. De pre corabia poturãmu aruncá acum mai in liniste câte va priviri in giuru. Cetatea Patras nu ne-a încântatu. Cu atãtu mai placuta a fostu impresiunea, ce o primiramu privindu de pre naiã. Muntii nu chiaru ínalti, cari se ridica in dosulu cetãtii, se pareau a fi acoperiti cu unu covoru verde, in care ici colé erãu cusute asemenea unor floricelule albe casutie, manastiri si besericutie, cari straluciau din verdéti'a dimpregiuru. Fórté frumosu e aspectulu, ce-lu oferescu viile cele estinse, ce se ínãltia dela pólele muntiloru. De aci se esportéza multu *vinu grecescu*, care mai alesu in Germani'a are trecere fórté mare.

in o lege abrogata, cându tu esti detoriu sè te provoci la legi neabrogate.

Dar dice Ministrulu, că limb'a româna s'a incetatenitu in gimnasiulu din Beiusiu pre bas'a unei *praxe arbitrarië*.

Nici odata nu s'a aruncatu in publicu o asertiune mai neintemeiata, decâtu acést'a, căci limb'a româna s'a incetatenitu in locul limbii latine, — care a fostu introdusa de fundatoriulu gimnasiului, — *pre bas'a unei decisiuni inalte a Majestății Sale preagratiôsului nostru imperatu si rege apostolicu*; ce'a ce o dovedescu mai pre susu de tóta indoiéla actele publicate in program'a gimnasiului din Beiusiu de pre anulu scol. 1889/90.

Dupa cum cetimu in acésta programa, la an. 1851 s'a tiénutu pre bas'a ordinatiunei Ministrului de culte si instructiunea publica de dto 29 Decembre an. 1850 Nr. 994/17 unu Consiliu scolasticu in caus'a reorganizării gimnasiului din Beiusiu. Reorganizarea acést'a s'a si proiectatu atunci in 10 puncte, dintre cari mai momentosu pentru noi este punctulu 5, unde se cetesce: „s'a pertractatu despre stabilirea limbii de institutiune si s'a decisu: *de ôre-ce gimnasiulu acest'a este nationalu românescu, amesuratu intentiunei altissime limb'a institutiunei trebuie sè fia cea româna*, in câtu ar fi insc de fatia si ascultatori de alta limba, acestor'a esplicatiunile se potu face de profesorii respectivi si in limb'a lor propriu.“ Reorganizarea proiectata a fostu apoi aprobată prin decisiunea preinalta a Majestății Sale de dto 18 Septembrie 1853.

Îta dar că nu prin o *praxa arbitrariă*, ci in virtutea unei consecintie logice deduse din inasura natur'a gimnasiului *nationalu românescu*, si in virtutea unei decisiuni preinalte a Majestății Sale s'a introdusu limb'a româna că limba de propunere in gimnasiulu din Beiusiu. De acé'a amu disu

noi dela inceputu, că *ordinatiunea ministerială violéza chiar si decisiuni speciale de ale Majestății Sale preagratiôsului nostru imperatu si rege*.

Dar déca cineva ne-ar obiectionă, că decisiunile regelui *neincoronatu* nu au valóre, atunci noi ér ne întorcemu la legile sanctionate de regele *incoronatu* si reflectămu, că in anulu 1868, cându s'a adusu articulu de lege XLIV, limb'a de propunere in gimnasiulu din Beiusiu eră fără indoiéla limb'a româna, si acést'a eră *cu scirea si aprobarea auctorității besericesci competente*, adeca a acelei auctorități, care in virtutea legii citate singura eră indreptătită a determină limb'a de propunere, si care s'a si folositu de acestu dreptu, cându s'a declarat *faptice* pentru limb'a româna. Asiă dara déca nu se respectéza decisiunea regelui *neincoronatu*, respecteze-se macaru legea sanctionata de regele *incoronatu*, si nu ni se arunce in fatia *praxa arbitrariă*, cându noi ne folosimu numai de dreptulu datu de legile tierii, si acést'a nu ni-se arunce mai vèrtosu din partea acelor'a, cari desi au sânta detorintia de a observă si aplică legile tierii fatia *cu toti cetatenii*, totusi fatia *cu noi* le călca in petióre!

(+) **O lamurire.** — „Gazet'a Transilvaniei“ in numerulu sèu 30 din 1891 este plina de ingrigiri pentru beseric'a noastră. Se teme adeca, că adunarea generala a catolicilor din Ungari'a, despre a cărei organizare a tractatu in 18 Februaru a. c. o comisiune de 100 fruntasi catolici, se va ocupă in specie si cu autonomi'a besericeii catolice si astfelu se va amestecă si in afacerile besericeii noastre „cu tendinti'a expresă de a bagă si pre greco-uniti in acésta organizatiune autonoma, desfintându-le autonomi'a propriu si pregatindu contopirea lor in beseric'a romano-catolica“.

Aceste temeri se încerca „Gazet'a Transilvaniei“ a le motivă cu urmatórele cuvinte: „Audîmu din tîmpu in tîmpu, că episcopii

români uniti mergu la Pest'a la conterintiele cu episcopii romano-catolici, dar nu scimu, ce facu si ce diregu. Că mâne ne vomu pomeni, că catolicii din Pest'a voru incepe érași sè regulamenteze beseric'a româna unita, fără că sè scimu macaru, cum a ajunsu ea din nou a se impartasi de acésta deosebita ingrigire, cându -si are dreptulu ei de autonomi'a propriu. *E tîmpulu supremu, că sè se faca lumina asupr'a situatiunei actuale a besericeii române unite*.“

Fatia cu aceste nedumeriri ne sêmîtmu detori a respunde, că beseric'a românesca greco-catolica si-a eluptatu fatia cu beseric'a latina-catolica din Ungari'a o positiune de independentia ierarchica atâtu de solida, încâtu dupa parerea noastră nimenea nu i-o mai pôte rapî. Beseric'a noastră forméza astâdi o provincia ecelesiastica, care in lucruri de *credintia si de doctrina morala* este un'a cu tôte besericele catolice de pre suprafati'a paméntului si prin urmare si cu beseric'a catolica de ritulu latinu din Ungari'a, dar in privintia ierarchica si in privintia guvernării, administrării, ritului si disciplinei sale nu atérna dela nici o auctoritate besericéscă din Ungari'a, ci singuru numai dela beseric'a principala a Romei, cu care tôte besericele, cari voiescu a face parte din beseric'a adeverata a Domnului Christosu, trebuie sè fia unite, cum suntu uniti ramii cu trunchiulu arborelui, membrele trupului cu capulu lui, diferitele puncte ale cercului cu centrulu lui, radiiele sórelui cu globulu solaru, si riurile, ce curgu din un'a si acé'a-si stânca, cu isvorulu lor, căci precum se esprimă s. Ireneu (l. 3 cap. 3. adversus haereses) deja in secululu II, cu beseric'a Romei trebuie sè convina tôte besericele din lume (ad hanc enim Ecclesiam propter potiorem principitatem necesse est omnem convenire Ecclesiam, hoc est eos, qui sunt undique fideles).

Noi nici nu credemu, că s'ar află pre lumea acést'a folóse materiale pentru clerulu nostru, de dragulu căror'a sè ne sêmîtmu indemnati a jertfi vre-odata independinti'a Metropoliei române greco-catolice, căstigata dupa multe lupte si grele suferintie.

Pâna aci amu caletoritu in societatea unui germânu, care posiede aci vii fôrte estinse. Elu a fostu atâtu de preventoriu, de ne-a invitat la sine acasa, si noi bucurosi amu fi mersu, se-i gustămu vinurile, dara nai'a noastră nu ne-ar' fi asteptatu.

Colo departe spre média nópte licuresce Missolonghi, unulu dintre cuiburile lupteloru, cari Grecii moderni le-au luptatu pentru ne-ătérnarea tierii lor. Turcii sosira ântâi'a data in an. 1822 in numeru de 14,000 inaintea acestei cetăti slabu intarite. Atunci o aperă Maurocordatu cu 500 de eroi dône luni de dile, si invingerea a fostu a crestiniloru. Cu multu mai tragica a fostu sórtea cetăti cu patru ani mai târdiu. Atunci se luptau locuitorii cetăti o lupta eroica, dara desperata in contr'a celoru 15,000 de ostasi ai lui Residpaşa. Lupt'a acést'a se fini cu o erumpere desperata si mai pre urma cu acé'a, că remasiti'a garnisónei mai preferi a aprinde depositulu de prafu de puşca si a mori, decâtu a cadé in mânilor Turciloru.

Nai'a porni, si acusi trecuramu pre lângă Zante, Zakynthosulu lui Homeru. Cunoscuta e insul'a acést'a si sub numirea *il fiore di Levante*. Vaporulu nostru trecu pre lângă ea fără de a se opri, si asiă noi nu ne poturamu convinge, déca i-se nimeresce acestei insule numirea acé'a aromatica.

Acusi se retrage malulu cătra resaritu formându unu golfu mare. In golfulu acést'a se adunau odinióra năile, cari aduceau pre

Elini la jocurile din Olimpi'a. Tiénutulu acést'a a fostu odinióra tier'a cea sânta a Eliniloru, si eră desu impoporata. Acum numai ici colé se vedé căte unu satutiu de pescari.

Acusi lasaramu in drépt'a Strofadele, acelea insule spâne si pustii, cari mitologi'a Eliniloru le impoporase cu genii mortii, cu hídele Harpie. Noi nu le vediurămu, dara ele ne-au observatu si sborau in urm'a noastră.

Cându ne apropiarăm de malulu Meseniei, se bateă deja nóptea cu diu'a. A fostu o séra sublima sér'a acé'a. Pre ceriulu seninu luccau miriadele de stele, si radiiele lor se reflectau cu clipiri momentane de pre marea undulátore. Lun'a plina se plecá spre sîntitu. Nai'a strataiă ap'a mării lasându in urm'a sa o carare de valuri, cari straluciau a auru si a argintu pâna colo departe la marginea orizontului, unde lun'a se apropiá din ce in ce totu mai tare de a se ascunde in apa. Din departare licuriă cu lumina totu mai debila farulu de pre promontoriulu Matapan, vèrfulu celu mai sudicu alu Europei. Acolo pre podulu corăbiei amu remasu, de amu vediutu si spectacolulu celu frumosu, care ni-lu oferi sîntirea lunei. Eră aprópe miediulu noptii, cându ne-amu dusu si noi, se ne odihnimu.

Nu dormiseramu mai bine de o óra, cându ne desteptă o bubuitura infricosiata si o sguduitura a corăbiei. In clipitele cele de ântâiu cugetămu, că va fi esplodatu maşin'a. Dara indata ne-amu adusu aminte, că noi,

déca s'ar' fi întemplatulu unu lucru că acést'a, nu amu mai avé tîmpu, se cugetămu, ci amu sborá deja prin aeru. Indata dupa acé'a audirăm fluieratululu celu lugubru si intetoriu alu maşinei. Ea eră deci inca in lucrare si semnală vre unu altu pericolu. Fără de a me imbracă am iesitu in usia, că se vedu si se scricescu, ce s'a întemplatulu. Dara marinarii nu aveau voia, se sté de vorba cu mine, ci alergându -mi diceau in trecatu: Nu ve fia frica. Am observatu inse indata, că avemu cauza de a ne teme si de réulu celu mai mare. Am potutu adeca observă, că nai'a a inceputu a se plecá in laturea drépta. Reintorcându-me am potutu deci respunde lui Vasilie, că e réu. Pâna ce ne imbracămu, intră camerierulu la noi tremurându si strigându: Afăra! Mântuíti-ve!

Cându iesirăm pre podulu corăbiei, aci confusiunea eră perfecta. Marinarii alergau in tôte părțile, voindu fiesce care se faca ceva, ce ar' poté contribui la scaparea noastră. Bulgarii si Grecii strigău alergându încóce si incolo. Turcii incungurau in genunchi pre capitanulu, -i sarutau mânilor, -lu rogau se-i mântuiesca, si chiamau pre Allah intr'ajutoriu. Capitanulu lacrimá dicundu, că suntu dône dieci si cincini ani, decându conduce nai de ale societăti, dara pâna acum inca nici o data nu o a pagubitu. Cu mare greu potu scapá din verig'a, ce o formasera ómenii in giurulu lui, si acum se audiă prin larm'a cea confusa vócea lui, cu care rostiă in tôte

De ace'a déca se va realisa vre-odata autonomi'a besericeii catolice de ritulu latinu din Ungari'a, noi suntemu deplinu convinsi, ca macaru atunci va trebui se se realizeze si autonomi'a besericeii române greco-catolice, inse potemu asigurá pre ori si cine, ca beserice'a nóstra nici atunci nu se va contopi in organismulu autonomiu alu besericeii latine-catolice din Ungari'a, căci prin acést'a nu numai si-ar pierde independintia eluptata, ci ar poté fi folosita si pre ajungerea unor scopuri contrarie misiunei, ce are se o implinésca in mijloculu poporului românesc. Din acestu motivu si altele, ce sperámu a le poté desfasiurá cu alta ocaziune si inca câtu mai curêndu, românii greco-catolicei nici odata nu se voru multiamí, decátu numai cu unu organismu autonomiu independentu si separatu de organismulu autonomiu alu besericeii latine-catolice din Ungari'a, si ori ce tendintia contraria acelu organismu independentu o voru combate cu tóta hotarirea.

Ce privesece conferintiele episcopatului latinu-catolicu din Ungari'a, la cari de comunu iau parte si episcopii greco-catolice, observámu ca acelea nu au de a face nimic'a cu autonomi'a besericeii nóstre, nici nu prejudeca independintiei Metropoliei române greco-catolice.

Se ivescu adeca din cându in cându nesce cestiuni, cari atingu nu numai pre catoliceii de ritulu latinu, ci si pre greco-catoliceii din Ungari'a. Astfelu de cestiuni sunt de exemplu regularea dotatiunei congrue (corespondietóre) a clerului latinu-catolicu si greco-catolicu din patria si ordonanti'a Ministrului de culte si instructiunea pública in afacerea casatoriilor mestecate. In aceste cestiuni si altele asemenea lor toti episcopii catolice din Ungari'a fara deosebire de ritu tiênu din cându in cându câte o conferintia confidentiala, la care inse episcopatul românú greco-catolicu nu participa cá o corporatiune dependentá de episcopatul seau primatulu Ungariei, sub acároru jurisdictiune nici unu episcopu greco-catolicu românú nu se áfla, ci cá o corporatiune independenta, care unesce poterile sale cu puterea episco-

pártile mandatele, ce i-se pareau, ca voru fi de folosu.

Noi voindu se avemu o privire mai libera preste firea critica a situatiiei nóstre, ne suíramu pre podulu meritu pentru caletorii de clas'a cea de ántáiu si a dóu'a. Acolo eramu numai patru insi, si anume noi doi, unu diaconu bulgaru si unu capitanu alu marinei austro-ungare de reshoiu. Cestu din urma ne esplicá acum pre scurtu, ce s'a întemplatú. Noi aveamu de-a drépt'a nóstra unu vaporu alu societáti Norddeutscher Lloyd. In fati'a nóstra se apropiá altu vaporu englesu. Vaporulu nostru nu se poteá ferí multu, fara de a se espune pericolulu unei ciocniri cu vaporulu germánu. Se ferí inse totusi, câtu -i erá cu potintia, si aretá englesulu laturea stênga cu lampasiulu celu rosiu. Detorinti'a englesulu dupa legile internationale de navigare ar' fi fostu, se-si schimbe si elu directi'a si se se ferésca si elu in drépt'a. Elu -si si schimbá directi'a — in stênga. Oficiierulu, care erá lângá capitanulu náiei, i-se scolá pèrulu in capu. Abia rosti elu cuvintele: *Suntemu pierduti!* si popl'a corábiei englese se si isbl cu ascutisiulu seu in laturea stênga a corábiei nóstre chiaru la mijloculu acesteia.

Vaporulu germánu se opri, ca se ne fia de ajutoriu, déca ar' fi de lipsa. Asiá avú acum vaporulu nostru cale libera in drépt'a. Cu sfortiarea cea mai mare a mașinei schimbá elu acum directi'a in partea acést'a, ca se ajunga la malulu insulei Cerigo, carea spre

patului latinu-catolicu spre a delaturá pericolele, ce amenintia atátu beserice'a latina-catolica câtu si pre cea greco-catalica, seau spre a poté promová interesele comune acestoru dóne beserice, independente un'a de alt'a si dependente numai de centrulu unitáti catolice, care este primatele besericeii catolice de pre tóta suprafati'a pamêntului.

Revista besericésca.

Rom'a.

In 20 Februaru s'au implinitu 13 ani, de cându Provedinti'a domnedieésca a inaltiatu pre Sánti'a Sa Leonu XIII la Scaunulu Pontificalu. Acesti treispredeece ani insémna o epoca gloriósa in istori'a Papatului si a secolulu nostru. Grele au fostu impregiurárele, intre cari si-a inceputu sublim'a activitate Sánti'a Sa, si totu mai grele se facu pre dí ce merge, si in butulu tuturoru acestoru Sánti'a Sa a sciutu ocármui nai'a mistica a Besericeii spre bucuri'a celoru buni si spre confusiunea celoru perversi. Adi nu mai esista spiritu luminatu, care se refuse omagiulu seu de admiratiune Pontificalu nostru iubitu.

„Unirea“ si tiêne de onóre si detorintia sánta a presentá cu acést'a ocaziune omagiulu seu de devotamêntu neconditionatu urmatoriulu sántulu Petru. Rogatiunile nóstre nu voru incetá a se inaltia la ceriu pentru indelungat'a viétia si fericit'a domnia a gloriosulu nostru Pontifice Leonu alu XIII.

† Cardinalulu Josifu Mihalovich.

Catoliceii croati si impreúna cu dènsii patri'a si beserice'a intréga au suferitu o fórte sémntita pierdere prin mórtea metropolitulu de Zagrabia Josifu Mihalovich, întemplatá dupa grele suferintie in 19 Februaru a. c. Fericitulu Cardinalu fú nascutu la anulu 1814 in 6 Ianuariu in Turd'a, comitatulu Torontalului. Studiele teologice le-a absolvatu in seminariulu din Timisiór'a, si totu in

norocirea nóstra erá aprópe. Incercarea acést'a erá desperata, de óre ce pre lângá cursulu celu repede nai'a aveá numai se se ciocnéscá de vre o stánca a alviei, ca pierirea se ne fia sigura; ori cá ea se fia inca si mai sigura, poteá se explodeze acum mașin'a. Dara de o a dóu'a catastrofa ne-a feritu Domnedieu. In diece minute amu ajunsu pâna aprópe de malulu insulei. Pre atuncia mașinistii si focarii stau dejá in apa, si numai cinci minute aru mai fi trebuitu, si ap'a petrundeá si in mașina, si atunci — nu ti-asi fi scrisu epistol'a acést'a.

Acum se fii vediatu imbuldiéla. Unu Turcu voindu se ajunga mai curêndu in barca, a cercatu se tréca printre pitiórele lui Vasiliu. Firesce ca nu i-a succésu, căci s'a prinsu intre ele cá intr'unu latiu. Acusi ne aflaramu pre insula. Acolo nu sciú cine a datu focu tufisiulu unicei plánte spinóse, ce cresce din molduiele stáncei. In lumin'a cea rosia a acestui focu ómenii se infatísiau asemenea unor nalu. Nai'a se cufundá din ce in ce totu mai multu, pâna ce pre urma se asiediá pre alvi'a stâncósa si nasipósa a malulu. Marinarii o legara acum de stânci cu funii gróse de fieru, ca marea mișcându-se mai tare nu cumva se o duca mai la afundu.

Scii deci, cum amu ajunsu noi pre insul'a Afroditei. Dara acum inchieiu, căci ne apropiamu de Pireu.

Victoru.

acestu orasiu si-a desvoltatu activitatea sa pública, pâna cându in anulu 1870 fú denumitu episcopu titularu, éra dupa mórtea cardinalulu si metropolitulu de Zagrabia Haulik totu in acel'a-si anu archiepiscopu de Zagrabia. In anulu 1877 fu creatu de cátra Pontificele de fericita amintire Piu alu IX cardinalu — preotu alu sántei beserice Romane.

Repausatulu a fostu unu omu de fire blánda, iubitoriu de cei seraci si necajiti si iubitoriu de artele frumóse. Fíindu inca in viétia a facutu o multime de fundatiuni insemnate, éra iubirea sa pentru arte o dovedi prin restaurarea grandiósa a catedralei din Zagrabia, care déca va fi terminata, va fi unulu din cele mai imposante monuminte din monarhi'a intréga.

Fie-i tierên'a usióra!

Budapest'a.

Vacanti'a scaunulu primatiale din Strigonu a datu ansa liberaliloru nostri a sulevá din nou cestiunea strámutárei resiedintiei primatiale in capitala. In siedinti'a parlamentulu din 18 Februaru a interpelatu contele Eman. Andrassy pre ministrulu de culte, ca óre intentionéza stramutarea resiedintiei primatiale la Budapest'a seau ba? Ministrulu Csáky a respunsu numai decátu, ca este convingerea lui, ca acést'a stramutare e atátu in interesulu besericeii câtu si a statulu, si cá a luatú dejá dispositii, pentru-cá se se studieze modulu, cum ar' fi se se esecuteze acestu lucru.

Pâna aici n'ar' fi nimic in totu lucrulu, căci in urm'a urmelorú treb'a Primatelu este, in care orasiu din dieces'a sa voiesce se locuiesca, numai se remána in diecesa: si asemenea câtu têmpu voiesce se siéda intr'unu locu si câtu in altulu. Inse nu de dragulu Primatelu si a causei catolice voiescu liberalii se resieda primatele in Budapest'a, ci alte suntú causele. Si anume contele Andrassy a disu, ca nu e bine, ca primatele se véda Basilic'a din Strigonu, care-i aduce aminte de Beserice'a sántulu Petru din Rom'a si de Vaticanu, ci se vina la Pest'a, ca se véda beserice'a lui Matia si parlamentulu ungaru, ca se-si aduca aminte de detorintiele sale fatia cu constitutiune. Éca de ce-lu dorescu liberalii pre Primatele. — Este o procedura acést'a, care nu are lipsa de comentaru; din parte-ne inse trebuie se protestámu cu tóta tari'a in contr'a nemerniceii insinuári, ca si cându ar' poté se vina vre-odata in conflictu ascultarea detorita capulu supremu alu Besericeii cu iubirea de patria si cu fidelitatea cátra rege.

Rusi'a.

Domineca in 1 Martie a. c. seau dupa calindariulu Iulianu in 17 Februaru se implinescu 1000 ani dela mórtea Patriarchulu din Constantinopolu de nefericita amintire *Fofiu*, care a causatu desbinarea cea dorerósa in beserice'a Domnulu Christosu. Cu ocaziunea acést'a va tiêné societatea slava de binefacere o siedintia festiva, si in tóte pártile Rusiei se voru arangia serbári. Esista si unu curentu puternicu intre „ortodocsii“ din

Rusi'a, pentru a esoperá canonisarea lui Foțiu. Tendinția acésta altcum nu e noua, căci deja înainte de acésta cu câți-va ani a fostu încercatu profesorulu Platonow din Charkow, acum de curéndu repausatu, se esopereze la Sântulu Sinodu din Petersburg, că se fia declarat Foțiu de sântu, alaturea cu sântii Cirilu si Metodi. Atunci Sântulu Sinodu nu află cu cale a se ocupă cu cestiunea acésta, si sperămu, că si acum va lasă-o neatinsa, căci dóra va fi sciindu fórte bine „Sântulu Sinodu“, cine a fostu Foțiu, si că prin canonisarea aceluia ar' revoltă pre toti ómenii de bine.

Revista politica.

Afaceri interne.

Cas'a deputatiloru a terminatu desbaterea proiectului de lege despre *judecatoriile consulare*. Opositiunile s'au folositu de acésta ocaziune pentru a atacá guvernulu si in specie pre ministrulu de justitia, si inca intr'unu chipu atátu de violentu, cum nu au mai facut'o de multu. Astfelu in siedinti'a din 23 a l. c. dupa vorbirea contelui Apponyi, ce a duratu 1 óra si $\frac{3}{4}$, a pruruptu unu sgomotu si o disordine atátu de mare, in cátu ministrulu de justitia numai dupa unu patrariu de óra a potutu pronunția câte-va cuvinte, si si aceste numai intreruptu continuu prin strigatele de „se traiésca Apponyi“ ale opositieloru. In urm'a acestoru scene in partidulu liberalu éra-si se intentionéza modificarea regulamentulu internu alu casei deputatiloru.

Caus'a scenelor violente si a opositiei inverșunate ce se face proiectulu este, fiindu-că acéla e o urmare a pactulu dualisticu din 1867, care pactu opositi'a extrema nu-lu recunósce si vré se-lu stérge; si fiindu-că acéla si afacerile judiciare ale supusiloru ungari, ce petrecu in tieri streine, le supune decisiunei ampioiatiloru comuni, adeca a consuliloru, prin ce dupa conceptulu opositiei moderate se vátama dreptulu publicu si prin urmare independinția absoluta a Ungariei in afacerile judiciare.

Moralulu lucrulu inse este, că si opositi'a moderata tinde spre opositi'a extrema, adeca spre desfacerea totala a Ungariei de cátra Austri'a cu eschiderea a ori ce cause comune.

Români'a.

Delegatii guvernulu românú *Al. Lahovary* si *Duc'a*, cari au fostu la Vien'a pentru reinnoirea stipulatiuniloru referitóre la junctiunile cáiloru ferate române cu liniile cáiloru ferate austriace, in curéndu voru incepe negociárile si cu guvernulu ungaru pentru reinnoirea stipulatiuniloru despre junctiune'a cáiloru ferate dela Predealu, si totuodata voru pertactá si cestiunea junctiunei dela Turnulu rosiu si la Ghimeș. Guvernulu românú are intentiunea se cládésca liniile respective pâna la acele dóue puncte si speréza, că in 4—5 ani va si isbutí in acésta întreprindere. Din partea guvernulu ungurescu inca se facu pasii de lipsa, si astfelu e de speratu, că se voru realisá in scurtu tēmpu numitele junctiuni, prin ce se va inaintá fãra indoiéla co-

municatiunea si comerciulu între améndóue statele vecine, presupunéndu firesce că se va pune capetu resboiului vamalu.

Sêrbia.

Tinerulu si agitatu regatu vecinu alu Sêrbiei éra a trecut prin neliniscea unei crise ministeriale. Ministeriulu *Gruich* cu tóte că dispuneá de o majoritate guvernamentală neindatinata in alte tieri constitutionale, a fostu silitu se demisioneze, deórece majoritatea guvernamentală nu-lu mai sprigineá in deajunsu. Regenti'a a si primitu abdicerea, insarcinându pre fostulu presiedinte alu Sobraniei Pasich cu formarea noului cabinetu. Ministeriulu s'a constituitu in modulu urmatoriu: ministru presiedinte *Pasich*, fãra portofoliu; ministru de finantie *Vuich*; ministru de interne *Gjaja*; ministru de esterne *Gjorgievici*; ministru de justitia *Gersich*; ministru de instructiunea públică *Nicolich*; ministru de agricultura *Tausanovich*; ministru de lucrări publice *Velimirovich*, si ministru de resbelu *Miletich*.

Viitoriulu va aretá, ce va poté face acestu nou ministeriu: ar' fi inse in totu casulu de doritu, că se se consolideze conditiunile interne ale Sêrbiei, in interesulu pãcii generale si a bunastãrii popóreloru mai alesu de pre peninsul'a balcanica.

Conferinția culturală din Bai'a-mare.

(Raportu specialu alu »Unirei«.)

Onorata Redactiune!

Cu tóta stim'a ve rogu, că se binevoiti a dá locu in colónele »Unirei« raportulu despre decurgerea conferinției culturale públice, ce avú locu in Bai'a-mare in sal'a hotelulu „Europa“ la 17 Februariu 1891 st. n.

La 11 óre in ȕi sal'a designata pentru conferinția fiindu indesuita de inteliginția româna si poporu in numeru preste 500 coadunati din comitatele Satumare, Selagiu si Chioru. M. O. D. Alesiu Berinde razematu pre p. 2 din programulu publicatu se róga de alegatorii coadunati, că se se constituésca in conferinția regulata, alegúndu biroulu conferinției, si anume: presiedinte, v.-presiedinte si notarii de lipsa pentru compunerea procesulu verbalu. — Totu la propunerea dlui A. Berinde suntu alesii cu aclamatiune de presiedinte dlú Georgiu Popu de Basesci, v.-presiedinte dlú Gavrielu Lazaru, protopopulu Careiloru, ér de notari dnii V. Lesianu, St. Cucu si C. Lucaciu, cari terminându-se, presiedintele alesu, prin nisce cuvinte isvorite din inim'a lui nobila si ardiétóre de foculu iubirei neamulu sêu multu cercatu, multiamindu pentru onórea, ce i-s'a datu, enúntia, că ne-amu adunatu a ne sfatúí cá nisce civili loiali si pacinici despre drepturile nóstre culturale, si fiindu conferinția acésta in tóta form'a insinuata la auctoritatile competente, avemu dreptu a discutá causele nóstre culturale cu tóta consciinția drepturiloru nóstre, dreptu acéla facúndu atenti pre alegatorii coadunati, că in discusiune se fia calmi si resoluti fãra esagérare, dechiára conferinția de deschisa.

Cá opiniunea públică se nu fia sedusa in modu tendentiosu, la propunerea dlui D. Ceontea, preotu, se alegu prin conferinția raportorii pentru jurnalele nóstre române, si anume pentru „Gazet'a Transilvaniei“ I. Costinu, pentru „Luminatoriu“ A. Anc'a, pentru „Tribun'a“ Alesiu Popu, ér pentru „Unirea“ N. Lupanu, dupa cari se procede la desbaterea p. 3 din program, adeca „statorirea si subscrierea tectsuriloru de adresa indreptate cátra ministrulu de culte si instructiune si cátra diet'a tierii in caus'a religiunei si limbei române“.

La provocarea dlui presiedinte Clar. dnu Dr. V. Lucaciu pasiesce inaintea conferinției cu unu proiectu prelucratu de dní'a sa cu cunoscut'a-i eruditune, in care cu adéncă mahnire enumerându calcarea drepturiloru nóstre in caus'a religiunei si a invetiamentulu nationalu prin stergerea catedreloru limbei române dela gimnasiale din Satumare si Bai'a-mare, precum si încercarea din partea sioviniștiloru pentru de a sterge si catedr'a de religiune dela gimnasiulu superioru din Sigetulu Marmatiei, ér de alta parte prin documente nerestornavere constatându inființierea acelorú catedre prin inaltulu decretu datu de cancelari'a aulica ungara in an. 1862 Nr. 66354, se róga de conferinția, că se primésca proiectulu acésta pentru subscriere si trimitere la locurile mai susu indicate.

Dupa aceste cere cuvēntu dlú Gavrielu Lazaru, v.-presied., si dfee, că proiectulu de adresa cetitu in o privinția este defectuosu, căci barbatii fruntasi ai comitatelorú Satu-mare si Selagiu ne-au conchiamatu in acésta conferinția, pentru că se aducemu ceva concludu in caus'a culturai nóstre nationale, ér din proiectu se vede, că legea ne-a datu totu dreptulu a ne cultivá limb'a si religiunea nóstra in gimnasiale numite din Satumare, Bai'a-mare si Sigetu, dar intréba, că óre din ce cauza s'a lasatu afara din proiectu caus'a catedrei de limb'a si religiunea româna din Careii-mari, care catedra de doi ani incóce directiunea gimnasiale asiá numai din seninu a sistat'o pre barb'a sa, apoi caus'a scófeloru din Niru, si in urma caus'a gimnasiulu din Beiusiu. Deci se róga cá in representatiune se se faca amintíre de tóte aceste, căci de tóte ne interesámu, si tóte ne doru.

In legatúra cu propunerea de mai susu a dlui G. Lazaru, dlú Dr. V. Lucaciu propune, că representatiunea se se predé biroulu conferinției pentru apretiare si eventualele modificári, care intēmplându-se in câteva díle se se gate, subscria si substérna in terminulu celu mai scurtu la ministrulu.

Dupa aceste reluându cuvēntulu dlú G. Lazaru e de parere, că representatiunea se se comunice si cu inaltii Prelati ai dieceselorú nóstre, cari se fie rogáti pre cale telegrafica inca din acésta conferinția, că se-si întrepuna tóta auctoritatea positiunei lorú inalte pentru aperarea drepturiloru sãnte a religiunei si limbei nóstre, dar in sa-si representatiunea se fia susternuta priu biroulu conferinției.

La aceste dlú Ludovicu Marcusiu capelanu in Madarasiu, ceréndu cuvēntu se dechiára, că primesece representatiunea propusa prin Dr. V. Lucaciu, inse fãra adaosamentulu acéla a dlui G. Lazaru, cá in ambitulu acesteii representatiuni se se cuprinda si caus'a gimnasiulu din Beiusiu si scófeloru din Niru, de óre-ce acésta cestiune o considera de terminata din siedinti'a Consistoriulu plenaru tēnutu in Oradea-mare, si n'ar dori, că de nou se i-se cãstíge Escentiei Sale Domnului Episcopu superare; ér ce atinge cestiunea catedrei religiunei si limbei române dela gimnasiulu din Careii-mari, asiá scéte, că si in presentu se propune acolo românesce.

La cari dlú G. Lazaru raspunde, că nici decátu nu considera terminata afacerea gimnasiulu din Beiusiu, pentru-că preste drepturile asigurate in legea popóreloru nu se póte asiá usioru trece, si pentru revinderea drepturiloru stirbite totu de-a un'a este terenulu deschisu de a pretinde sanarea acelor'a. Dar de altcum trebue se scia dlú capelanu, că in fói'a „Unirea“ chiar in presente de nou se iá la desbatere si inca intr'unu modu fórte remarcabilu cestiunea gimnasiulu din Beiusiu, care este o rana deschisa pre corpu lu besericei nóstre gr.-cat. si care de-acum inainte pretinde desbatere seriósã; ér déca acésta pâna acum nu i-a venitu la cunoscentia dniei sale, mergúndu acasa de buna séma o va aflá acésta cuprinsa in colónele „Unirei“, déca o a prenumeratu.

Presiedintele adresându-se cátra confe-

rintia intréba, cã primesce reprezentatiunea propusa prin dlu Dr. Vasiliu Lucaciu cu adaosamintele de propunere a dlui Gavrielu Lazaru, ori ba? La cari conferinã se dechiãra, cã o primesce.

Presedintele enúntia apoi, cã este la ordinea dleii punctulu 4 din program, adeca „desbaterea unoru propuneri eventualu insinuate previe la presidiu“, deci suspinde siedinti'a pre 5 minute, pentru cã sã se pãta formulã acele propuneri.

Dupa expirarea celor 5 minute presedintele deschide siedinti'a notificãndu, cã in decursulu pauzei de 5 minute s'au insinuat la presidiu 3 propuneri si anume:

1. Un'a alui A. Berinde, parochu, in caus'a asileloru de copii;

2. Alui Dr. V. Lucaciu, cã sã se cetesca inaintea conferintei rogarea romãniloru facuta in anulu 1862 cãtra cancelari'a aulica ungara, precum si responsulu datu in acãsta privintia din partea aceleia-si cancelarii, cari immediatu s'au si cetitu prin dlu I. Costinu, parochu.

Presedintele esprimãndu-si speranti'a, cã conferinã a luat la cunoscintia actele aceste, provãca pre dlu A. Berinde, cã sã-si motiveze propunerea in caus'a asileloru de copii.

Luãndu cuvãntulu dlu A. Berinde, in unu stilu placutu poporalu caracteristicu dnei sale, dice cã asilele in sine suntu bune, dar numai pentru domni si avuti, ér nici decãtu pentru poporulu ruralu, arãta apoi tendinãa contraria a proiectulu, care ingreunãza si mai multu sarcinele bietulu poporu romãnu.

Acãsta motivare a dlui A. Berinde cu privire la propunerea sa facuta in caus'a asileloru de copii conferinã a o primesce cu entusiasmu. In necsu cu motivarea dlui A. Berinde mai vorbi si dlu proprietariu Medanu, arãtãndu intr'o vorbire preafrumãsa periculele, ce urmãza din asilele de copii, si cã proiectulu nici nu este realizabilu.

Dupa aceste presidente intréba, cã conferinã a primesce propunerea lui A. Berinde dimpreuna cu motivarea facuta ori ba? La ce conferinã se dechiãra, cã primesce.

Urmãza apoi propunerea a 3-a formulata de dõmnele romãne presente la acãsta conferinã, cã se se ié la desbatere caus'a reuniunei femeiloru romãne Satmarene.

Luãndu cuvãntulu Dr. V. Lucaciu notificã, cã caus'a reuniunei susu atinse cu 3 ani inainte de acãsta s'a desbatutu din partea celoru interesati, s'au facutu statutele si s'au si susternutu spre abrobare, dar' n'au fostu incuviintiate, ci recurentele au fostu indrumate a-se contopí cu reuniunea femeiloru magiare, esistenta deja in acestu comitatu, si desi acestu actu ne-a casionatu adãncã dorere, speranti'a inse nu s'a sfõnsu din inimele nãstre, cumcã odata se va realisã si acãsta dorintia justa a femeiloru romãne din acestu comitatu, deci salutãndu pre dõmnele proiectante, propune cã sã se edica de nou infiintierea reuniunei femeiloru romãne Satmarene, si sã se aléga unu comitetu, in care de presiedinta propune pre dn'a Medanu, de secretariu pre dlu N. Nilvanu, advocatu, ér' celealalte dne, cari au subscrisu propunerea, sã fia membre in comitetulu provisoru, in care la propunerea dlui A. Cosm'a se intre si dlu Dr. V. Lucaciu.

La propunerea dlui N. Nilvanu, cã dõmnele Satmarene sã se unesca cu dõmnele Selagene intr'o reuniune, raspunde dlu A. Cosm'a, cã de-o cam data sã se probeze a se infiintia o reuniune deosebita a dõmneloru Satmarene, si apoi ambele sã lucre in concordia, ér' deca nu li-s'ar dá concesione, atunci ei, Selagenii, suntu gat'a a ne primí cu bratiile deschise.

Dupa intrebarea facuta de presiedinta se constatã, cã propunerea dlui Cosm'a este primita de conferinã.

Cu privire la p. 5 din program, adeca esmiterea unei comisiuni pentru censurarea acestoru propuneri, acãsta afacere se concocreda biroului, in care la propunerea dlui G. Lazaru trebe sã intre si dnii: Dr. V. Lucaciu si A. Berinde; ér' pentru verificarea procesulu verbalu s'au esmisu dnii: G. Barbulu posesoru, N. Nilvanu si Alesiu Popu.

Dupa terminarea acestoru dlu presiedinta multiamindu celoru presenti, pentru-cã s'au infãtisiatu la acãsta conferinã, dice cã se ne punem unu votu, cã totu de-a un'a si ori unde ne vomu presentã, de cuiuva vomu fi chiamati pentru a ne consultã in caus'a drepturiloru limbei si religiunei nãstre. Dupa aceste ridica conferinã a dicãndu: „Se traiésca Majestatea Regele nostru, traiésca patri'a, traiésca natiunea romãna!“

Astfelu s'a terminatu conferinã a culturala romãna din Bai'a-mare, dela care ne-amu departatu la ale nãstre cu increderea in Domnedieu si cu speranti'a in inimile nãstre, cã Domnedieu nu ne va lasã prada siovinismulu, ci odata numai voru fi apretiate dupa meritu si justele pretensiuni a neamulu romãnescu.

Serbatorile septemãnei.

Domineca in 10 Februaru st. v. **Domineca Vamesiului si a Fariseului si Inceputulu Triodului.** Cu Domineca acãsta se incepe dejã pregãtirea spre tãmpulu de penitintia alu paresemiloru. Numai prin penitintia se pãte ridica omulu la virtute. Precum inse radecin'a vitiiloru este superbi'a, asia radecin'a virtutiloru este umilintia. De acãsta au dispusu sãntii Parinti, cã inceputulu pregãtirii spre penitintia se se intãmple in Domineca acãsta cu cetirea Evangheliei despre pild'a Vamesiului si a Fariseului, cele mai instructive esemplarie de umilintia si superbia. In septemãna acãsta nu se postesce Miercuri si Vineri. Acãsta inse nu se intãmpla spre a combate pre Armenii eretici, cari postesca septemãna acãsta intrãga, precum se dice in editiunile vechi ale Triodulu, cãce eresele se combatu invetiãndu era nu mãncãndu. Ci nu se postesce, pentru-cã fariseulu in superbi'a sa s'a laudatu, cã postesce dõue zile in septemãna, cã si cum omulu prin postu singuru s'ar' face placutu lui Domnedieu. Cã credintiosii se nu cada in vitulu fariseulu, beseric'a a dispusu, cã in septemãna acãsta se nu se postesca de locu.

In Domineca acãsta se incepe totu de-a un'a si Triodulu, care cu adausulu seu numitu **Strasnicu** durãza pãna la Pasci. Se numesce Triodu, pentru-cã mai tãte canõnele lui stãu din trei ode seau cãntari de penitintia.

Noutãti.

Sciri personale. Majestatea Sa a primitu Luni in 23 a lunei c. in audientie pre Escelenti'a Sa I. P. D. Metropolitu Dr. **Ioanu Vancea**, pre Escelenti'a Sa Episcopulu de Oradea-mare **Michailu Pavelu** si pre Ilustritatea Sa Episcopulu Lugosiulu Dr. **Victoru Mihãlyi**.

Din dieces'a Lugosiului. *Ilustritatea Sa Dr. Mihãlyi de Aps'i* Episcopulu Lugosiului in 14 Februaru 1891, Serbatõrea Intãmpinãrei Domnulu, si-a serbatu a 16-a aniversare a Consacrãrei Sale de Episcopu gr.-cat. alu Lugosiului. La S. Liturgia a pontificatu Ilustritatea Sa Domnulu Episcopu asistãndu Veneratulu Capitulu si Clerulu gremialu, ér' cãntãrile besericesci le-a esecutatu corulu de nou infiintiatu sub conducerea magistrulu Schwach. La 1 ora p. m. a urmatu prãndiulu diplomaticu, la care au luat parte pre lãnga membrii Veneratulu Capitulu si Clerulu gremialu, si cãti-va poporenii mai de frunte. Toastulu celu de ãntãiu l'a tãnutu Ilustritatea Sa Domnulu Episcopu, in carele cu o elocintia rara a desvoltat progresulu diecesei Lugosiului in respectulu inmultfiei besericeloru, a scõleloru, a caseloru parochiale si a comunitãtiloru in decursulu putinei lui stapãniri de 16 ani. Au responsu apoi Ilustritatea Sa Andreiu Liviu canonicu-lectoru si Rmulu Domnu Petru Popu canonicu-custode, dintre cari cestu din urma a toastatu in onõrea Escelentiei Sale Domnulu Metropolitu Dr. Ioanu Vancea de Buteas'a cã consacrate alu Ilustritãtii Sale Domnulu Episcopu alu Lugosiului. Domnedieu sã-lu tãna inca multi ani pre acestu Episcopu in fruntea acestei diecese, pentru-cã in adevãru numai si numai Provedinti'a divina a potutu sã fia acãsta, carea a tramisu in mijloculu acestei diecese atãtu de grea de guvernatu pre unu omu de asiã sãntienia, blãndetia, umilintia, intieleptiune si prudintia, cum e actualulu Episcopu alu Lugosiului!

Denumiri. O. D. Niceforu Gang'a, fostu administratoru parochialu gr.-cat. in Comoriste, prin dispusetiunea Veneratulu Consistoriu episcopescu gr.-cat. din Lugosiu fã

transpusu de administratoru parochialu in Jittinu, ér' in locul lui in Comoriste fã transpusu O. D. Corneliu Strimbei fostu administratoru parochialu gr.-cat. alu Jittinulu.

Reuniunea femeiloru romãne greco-catolice din Blasin, care numai cãtra finea anulu trecut si-a inceputu activitatea, a tãnutu prim'a sa adunare generala in 22 a l. c. in localitãtãle edificulu preparaudialu. Presiedint'a dõmn'a Rosali'a Munteanu deschise adunarea cu o preafrumãsa vorbire, schitiãndu pre scurtu istoriculu reuniunei. Aminti cu profunda recunoscintia, cã reuniunea inca dela nascerea sa a fostu intãmpinata cu parintiésca bunavointia de cãtra I. P. D. Metropolitu, carele spriguesce totu, ce e bunu si salutaru, si cã Escelenti'a Sa s'a înduratu a primí si patronatulu Reuniunei recomandãndu reuniunea prin cercariulu clerulu si poporulu din Archidieceasa. Adunarea la aceste cuvinte ale presiedintei a proruptu in aclamãri insufletite la adres'a Escelentiei Sale Domnulu Metropolitu. Aminti apoi presiedint'a pre mortii reuniunei, dãndu expresiune dorerei sãmtite pentru pierderea loru, si dupa aceste declarã siedinti'a de deschisa.

Urmã raportulu secretariulu, din care insemnãmu urmãtoarele date: Reuniunea nãmera 105 membri, dintre cari 15 fundatori, 21 pre viétia, 30 ordinari si 39 ajutatori. — Din raportulu cassierei se vede, cã averea totala a reuniunei se úrca preste 1700 fl. v. a. Atãtu raportulu secretariulu cãtu si alu cassierei s'au luat spre sciintia, cassierei s'a datu absolutoriulu si s'a esprimatu multiãmita pentru esactitatea si zelulu, cu care a administratu averea reuniunei. — Urmã alegerea aloru dõue membre suplente in comitetu, alegãndu-se cu majoritate absoluta de voturi dõmnele Ros'a Solomonu si Lucreti'a Viciu. — Dintre propunerile facute amintimu propunerea M. O. D. Georgiu Munteanu, cã pre viitoriu la adunãrile generale ale reuniunei se se tãna si cãte o disertatiune. — Intre strigãri de „se traiésca“ a inchisu presiedint'a adunarea, si toti s'au departatu cu multiãmire adevãrata, vediãndu decursulu frumosu alu adunãrii, care fara indoia este de a se multiãmi conducerei intielepte a presiedintei, dara si zelulu desinteresatu a tuturor membriloru. — Noi din parte-nedorimu reuniunei celu mai stralucitu succesu, si adresãmu din nou rogare cãtra toti cetitorii fõiei nãstre, cã se se inscria cãtu de multi in vre-un'a din categoriile de membri ai reuniunei.

Conversiune. In Comun'a Macoviste din districtulu protopopescu alu Oravitiei de curãndu prin stradiuntiele Onoratulu dnu Octavianu Madincea parochu gr.-cat. alu Illãdiei, au trecut la S. Unire 400 suflete gr.-orientale, cari prin dispusetiunea Veneratulu Consistoriu Episcopescu gr.-cat. din Lugosiu s'au constituitu sub grigea pastorala a administratorulu parochialu gr.-cat. din Ciuchiciu, O. D. Nicolau Beresiu, cã celu mai din apropiare.

Concursu. La parochi'a Pat'a din tractulu Cosiocei (in Archidieceasa) se escrie concursu cu terminulu de 25 Martie a. c.

Elia Macelariu, consilieriu reg. in penssiune, presiedinta alu institutulu de creditu si economii „Albin'a“ etc., in urm'a unui morbu de dõue zile a repausatu in Sibiu in 20 a l. c. in etate de 71 ani.

Elia Macelariu a jocat unu rol insemnatu in viétia nãstra nationala. Inca de tãneru fã aplicatu in oficii de statu unde dovedi zelu si capacitate. La 1862 ajunse jude regescu in Miercurea, in care calitate contribuí multu la inaintarea poporulu din acelu scaunu. In 1865 fã promovatu de consilieriu pre lãnga guberniulu din Clusiu. In 1867/8 representã cerculu Miercurei in parlamentulu din Budapesta, aici desvoltã o activitate energica intru aperarea intereseloru poporulu nostru. Dela 1868, cã pensionatu s'a retrasu la Sibiu, luãndu parte la cele mai momentõse acte nationale atãtu pre terenulu politicu cãtu si pre celu culturalu.

PARTE SCIENTIFICA-LITERARIA.

Cum dispúta si citéza din autori teologii ortocsi din Români'a.

Rusulu Kirejefski, altecum crestinu tare bunu si catolicu fidelu in sufletulu sèu, se plânge amaru in un'a din scrierile sale, cã teologii rusi in disputele loru cu beseric'a catolica falsifica, schimosescu si ciungarescu citatele din autorii, la cari se provóca. Astfelu amintesce de unulu, care in o scriere a sa laudase tare multu pre Fotiu, cá pre unu modelu de pietate si umilintia. Si spre a confirmã laudele aceste cátu se póte mai tare, se provóca la istori'a besericésca a unui catolicu, anume la Fleury, din care citéza o epistola alui Fotiu indreptata càtra Pap'a Nicolau I. Si in adevèru cetitorii din epistol'a acést'a ar' aflã, cã Fotiu a fostu cá unu sãntu. Teologulu rusu nu amintesce nice cu unu cuvèntu de ace'a, cã Fleury a espusu basatu pre documinte tóta ticaloși'a morala alui Fotiu, si apoi cá sè arete, cã elu a voítu sè insiele pre Pap'a Nicolau I, si sè faca sè créda, cã e unu omu piu si umilitu, istoriculu genialu francesu reproduce epistol'a lui Fotiu, in care se geréza cá unu sãntu. Astfelu Fleury a reprodu su epistol'a lui Fotiu cá o dovéda a ticaloșiei lui. Si teologulu rusu de acést'a nu a amintitu nice unu cuvèntu, càci de aminteã, atunci obtièneã unu resultatu chiaru contrariu la acel'a, care si-l'a propusu.

Datin'a acést'a condemnabila inse nu o áfla omulu numai la teologii rusesci, ci si pre la teologii acatolici dela alte popóre, mai cu séma cându respectivii teologi nu suntu convinsi nice despre adevèrulu besericeii, de carea se tiènu, si asiã sè póte despre ei dice, cã in sufletulu loru nu mai suntu nice crestini. Cu tóte aceste este raru casulu, cându atari teologi sè mérga cu falsitatea pâna acolo, pâna unde au mersu teologii revistei: „Beseric'a ortodoxa romãna“ din Bucuresci. Domnii acestia in o brosiura scrisa in contr'a sãntei Uniri au abusatu in o mesúra de istoriculu Șincai spre a combate unirea Romãniloru cu citatiuni din elu, precum in istori'a polemiceii raru se va aflã unu casu egal. De ace'a credemu a face unu servitiu placutu cetitoriloru nostri, déca vomu espune perfidi'a acést'a asiã, precum o a espusu autorulu brosiurei anuntiate de noi deja si intitulata: „Onórea Sionului romãnescu“, si care acel'a-si autoru o a demascatu in putine cuvinte, inse *deplinu* in celu mai strinsu intielesu alu cuvèntului.

Éta cum -i demásca autorulu brosiurei: „Onórea Sionului romãnescu“.

Despre chipulu cum s'a sevèrsitu Uniati'a, scriu mai departe dnii dela „Bis. Ort. Rom.“: „Éta cum se espríma „tótu G. Șincai, cá multi mergeáu plângându si unii dintre dènsii díceau: acum „secera orzulu (iesuitii), dar dupa orzu voru secerã si grãulu.“

Intr'altu locu: „Despre prerogativele Unirei dice totu Șincai la anulu citatu. . . „pentru-cã papistasii cu tóta sfiãl'a -lu „cinstiã (pre Atanasiu ce facuse Unirea)

„pãna atunci, ér dupa ace'a i-au luatú „tóta ocãrmuirea din mãna. . . de a „mãncatu saratu bee cã adevèratu i-oru „implé paharulu“.

Intr'adevèru, aceste frase bombastice nu suntu ale lui Șincai, ci ale calvinistiloru Betlen Miklós si Cerei Mihály, despre ce se póte convinge, ori cine deschide Chronica la an. 1701; éta tectulu Chroniceii: „Dupa ce s'a intornatu Vladiculu Athanasiu dela Vien'a, asiã scrie Betlen Miklós, despre dènsulu: „Dupa ace'a in anulu 1701 Ápor István a facutu, de vladiculu Athanasiu a chiamatu la soborulu mare in Belgrad cá pre o mie si dóue sute preoti romãnesci. . . si cu radvanulu sèu l'au dusu la beseric'a cea romãnescã. . . Mare pompa a fostu. Multimea cea mare a preotiloru romãnesci cá nisce berbeci negri unii mergeáu inainte, altii pre de laturi, altii din dereptu, multi mergeáu plângându, si unii dintre dènsii díceau: Acum secerã orzulu, dar dupa orzu voru secerã grãulu etc.“¹⁾

Alu doile tectulu: . . . „Cerei Mihály. . . asiã scrie despre vladiculu Athanasiu I: „Si mergându la Vien'a de Cardinalulu Colonicu cu fórtu mare cinste s'au primitu. . . pentru-cã papistii cu tóta sfiãl'a -lu cinsteau pâna atunci, ér dupa ace'a i-au luatú ocãrmuirea din mãna etc.“²⁾

Ei bine, a pune in gur'a lui Șincai nisce cuvinte, cari evidentu nu suntu ale lui, numai cá se poti loví cu ele in adversariu si sè faci efectu asupr'a cetitorului, nu insemnéza óre totu atãtu, cátu a-ti baté jocu si de unulu si de altulu? Dupa acésta metóda de a citã pre Șincai, amu poté spune, cã elu a dísu cá „Dragos (c. 1350) se díce a fi fostu celu dintãiu domnu alu Moldovei, dara Dracula (c. 1460) a fostu cu multu inaintea lui;“³⁾ cá totu elu a dísu „Mihaiu Vitezulu a fostu negutiatoriu preste Dúnare in Valachi'a si Moldavi'a si mama-sa a fostu cufaritia de vindeã vinarsu:“⁴⁾ si alte bazaconii seau sglobii cum însu-si le numesce.

Ce crediemèntu trebuie sè dãmú apoi celoru doi scriitori magiari in cele ce privesce S. Unire, ne spune totu Șincai: *Asiadara cetitoriule! de vei ceti pre Betlen Miklós si pre Cerei Mihály, sè nu le credi, cã acestia numai cleвете scriu asupr'a resolutiei mai susu aduse, pentru-cã ne ureã némulu, credint'i a si legea cá nisce calvini, dara romano-catolicii credint'i a ramãniloru nu o potu urí, fiindu un'a cu a loru.*⁵⁾

Atal'a.

Novela de F. R. de Chateaubriand.

(Continuare.)

Intr'aceste Atal'a obosita pâna la estremu erã pre-aici cá suferintiele sè-i covirsiesca virtutea. Ea neincetatu se rogã de maica-sa, cá si cum ar avé sè impáce umbr'a ei maniósã. Une-ori

me intrebã, cã nu audu glasuri tãnguitóre si nu vedu flacari din pamèntu? Éu repusu de ostenéla, ardièndu de doruri si muncitu de gãndulu, cã suntemu pierduti fãra de scapare in mijloculu acestei pustietãti, de sute de ori vreãm s'o imbrãtisieszu cá pre-o mirésã si de sute de ori i-am sfatuitu, sè ne cladimu o coliba colé pre tiermulu ríului si sè ne ascundemu in ea. Atal'a inse totu de-a un'a se impotriviã dícundu: „Gãndesce, tènèrulu mieu amicu, cá resboiniculu -si detoresce viéti'a patriei sale; ce póte o femee fatia de detorintiele, ce trebuie sè le implinesci!? Fii curagiosu, fiulu lui Utalissi, nu siovaí impotriv'a sortii. Inim'a omului e asemenea unei spongii de riu, care astãdi fiindu díu'a frumósã sórbe spume curate, ér mãne se ímfla de cele mai turburate, déca se intèmpla sè vré ceriulu asiã. Dar' pentru ast'a are ea óre dreptulu sè díca: Mie mi-ar placé, sè nu fia nici odata furtuna, si sórele nici odata sè nu lucésca cu radie prea ardiétóre?“

O, René! déca te temi de turburarea inimei, trebuie sè te feresci de singuratate. Suferintiele mari cèrca singuratatea, si a le duce in pustia insémna a le dá domni'a. Chinuiti de gãndulu si de fric'a de a cadé in mãnilu dușmaniloru, de a fi inghititi de apa, de a fi mușcati de sierpi veninosi si sfașiati de selbategi, abiã-abiã potèndu-ne câștigã putina hrana si nesciindu, incatrãu sè ne indreptãmu pasii, ni-se pareã, cá suferintiele nóstre nu potú sè créscã mai multu, cându o intèmplare nenorocita ne-a ímplutu paharulu pâna in vírfu.

Erã a dóuedieci si sieptea dí dela scaparea nóstra, cându se intèmplãu acesteã. Lun'a focului¹⁾ -si incepù cursulu. In ór'a ace'a, cându femeile indiane -si acátia sculele de lucru pre crengile arboriloru, tóte semnele ne prevestiãu furtuna. Papagalii se ascundeáu in scorburile ciparoșiloru. Ceriulu incepù sè se inoreze, sunetele singuratãtii dispereáu, pustia se imbracã in tacere, de-asupr'a paduriloru se intindeã o linisce adénca; nu preste multu murmurulu unui durduitu gróznicu, apropiãndu-se din ce in ce mai tare, faceã unu sgomotu infricosiatu printre arborii codrului betrãnu cá lumea. Temèndu-ne de cufundare grabiãmu spre tiermulu ríului, cá sè ne retragemu in padure.

Loculu unde amu descalecatu, erã morastinosu. Abiã cu greu poteãmu strabate boltile de arbusti spinosi si vítiele selbatice, cotórele de indigo si impletecirile de plãnte, ce ne legãu petiórele cá nesce atie. Pamèntulu apatosu se cufundã sub petiórele nóstre, si in fiecare minutu erãmu gata sè fimu inghititi de glódu. Nenumerate insecte si lilieci cei mari erã pre-aici sè ne scótiã ochii; sierpi verigati titiãiu pretotindeni; lupi, ursi, viezuni, máncciosii si micii tigri, ce se ascusera in acestu locu feritu, impleãu regiun'a de típetele loru.

Intunereculu cresecã; greii nori se scoboriãu incetu de-asupr'a umbreloru

¹⁾ Chron. Tom. III, pag. 314, la an. 1701.

²⁾ Ibid. pag. 318.

³⁾ Chron. an. 1462.

⁴⁾ Ibidem an. 1591.

⁵⁾ Chron. an. 1698.

padurei. De-odata norii se despica, si fulgerulu desemna pre senulu loru o brasda inflacarata de focu. Dinspre apusu se deslantuieste unu vantu puternicu mandu norii de-a valm'a unii preste altii. Padurile se incovoa, ceriulu se despica din minutu in minutu, si printre crepaturile lui se vedu ceriuri noue si campii ardiendu in flacari. Ce privelisce grozava, dar sublîma! Fulgerulu aprinde padurea; foculu se latiesce preste arbori, ca si candu i-ar cresce bucelele lui de flacari! schintei si colonne de focu impresora norii, ce-si versa fulgerii in marea ingrozitoare de flacari. Marele Spiritu imbraca dupa ace'a muntii cu o intunecime negurosa si desă, din senulu acestui caosu nemesuratu se nasce unu murmur confusu; urletulu venturilor, scartaiatul arborilor, mugetulu fieleru selbatice, fâsăitul limbiloru de focu, caderea desă a trāneteloru, ce pāraindu se stingu in ape: tōte acestea mestecāndu-se faceāu sē ne cutrēmurāmu.

In minutele aceste afara de Atal'a nu vedeam pre nime; singuru la ea me gandiam. Sub trunchiulu plecatu alu unui mestecanu am isbutitu se scutescu pre frumos'a mea de șuvōiele ingrozitoare de plōia. Insu-mi sediendu sub acestu arboru, o tieneam pre genunchii miei, -i incaldiām petiōrele cu mānile mele si me sēntiām mai fericitu decātu femeia, ce-si sēnte primulu fructu alu amorului mișcāndu-se aprōpe de inim'a ei.

Ascultām chiotulu tempestătii, candu de-odata am sēntitu cadiendu pre senulu meu lacrimile fierbinti ale Atalei. „Furtuna a inimei,” strigai eu, „ai tei suntu picurii acestia?” Dupa ace'a imbratișāndu-mi mai cu taria iubit'a i-am dīsu: „Atala, tu ascundi ceva de mine. Deschide-ti inse inim'a, frumos'a mea, cāci privirea ochiului prietinescu in adenculu sufletului nostru ne cade fōrte bine. Povesteste-mi doreros'a ta taina, ce-o ascundi dinaintea mea cu atāt'a staruintia. O, eu mai cā o sciu; tu plāngi dupa tiēr'a ta.” Ea -mi response numai decātu: „Omule, cum asi plānge dupa tiēr'a mea, candu tatalu meu nici n'a fostu din tiēr'a palmiloru.” — „Cum,” dīsei eu cu mirare, „tatalu teu n'a fostu din tiēr'a palmiloru? Dar atunci cine te-a adusu pre acēsta lume? Response!” — Atal'a -mi response: „Inainte de ce mama-mea ar fi adusu resboinicului Simighan treidieci de iepe, dōuedieci de bouri, o suta mesuri de uleiu, cincidieci piei de vidra si alte multe avutii dreptu zestrea miresei, ea iubise pre unu omu cu piele alba. Dupa ce mam'a maicei mele stropi fati'a ei cu apa, o sili, sē se marite dupa Simighan, care asemenea unui craiu erā onoratu de poporu si cā unu spiritu. Dar mam'a dīse noului sēu barbatu: „Pāntecele meu a conceputu, ucide-me!” Simighan -i response: „Marele Spiritu se me pazēsca de o astfelu de fapta. Nu-ti voiu scurtā dīlele, nu-ti voiu taiā nici nasulu, nici urechile, fiindu-cā ai fostu sincera si n'ai spurcatu patulu meu de nunta prin insielatiuni. Fructulu pāntecelui teu va fi si alu meu. Dar inainte de caletori'a paseriloru nu te voiu cautā, pāna candu va lucī pre ceriu a treispre-diecia luna.” In restēmpulu acest'a am

ieșitu din pāntecele maicei mele. Incepeam sē cresce si erām superba cā o spaniola, cā o femeie selbateca. Mam'a mi-a datu cresce crestinēsca, pentru-cā Domnedieu ei si alu tatalui meu sē-mi fia si mie Domnedieu. Sdrobita de tristetia si nevoi ea se scobori in grōp'a cuptușita cu piei, de unde nu mai este reintōrcere.”

Acēst'a erā istoria Atalei: „Dar cine a fostu tatalu tēu, sermana orfana?” o intrebai ērasi. „Cum -lu numiām ōmenii pre pāmēntu si ce nume pōrta intre spirite?” — „Eu nici odata n'am spalatu petiōrele tatalui meu,” dīse Atal'a, „sciu numai atāta cā elu traia dīmpreuna cu sora-sa in orasiulu St. Augustinu. Filipu e numele lui intre āngeri, ēr ōmenii -lu numiām Lopez.”

La cuvintele acēste unu strigatu asiā de puternicu esi din plāmānile mele, cātu pust'a rēsună, si glasulu bucuriei mele sē mestecā cu vuetulu tempestătii. Stringūdu aprōpe de senulu meu pre Atal'a si plāngūdu amaru i-am dīsu: „O sor'a mea; o, tu fiic'a lui Lopez, fiic'a binevoitoriului meu.” Atal'a inspaimāntata me intrebā, de unde atāt'a surprindere; ēr candu a sciutu, cā Lopez a fostu marinimosulu meu protectoru, cā elu m'a adoptatu in St. Augustinu de fiu alu sēu, si cā l'am parasitu, cā se fiu liberu: ea in-sa-si erā rapita de bucuria si confusie.

Eu am cuprinsu in bratiile mele pre Atal'a si imbetatu de sufările ei repedi si aromate sorbiām beutur'a farmecătoare a iubirei de pre buzele sale.

Atal'a nu aretā decātu numai slaba impotrivire; deja erām aprōpe de fericire, candu unu fulgeru viforosu urmatu de unu duruitn pocnitoriu despica desimea umbreloru, imple padurea cu unu mirosu de pucioșă si trāntesce inaintea nōstra unu arboru farimatu in tianduri. Noi o luaramu la fuga. O! ce surprindere dulce. . . . In adēnc'a tacere, ce urmā dupa lungulu duruitu, ēta cā audimu sunetulu unui clopotu. Inspaimāntāti ascultāmu amēndoi acestu glasu neobicitu in pustii. In acel'a-si minutu unu cāne latrāndu se apropia totu mai multu de noi, pāna ce in fine schilalaindu-se ajunge la noi, si de bucuria se gudura inaintea petiōreloru nōstre. Prin intunecimea padurei, tiēnēdu o mica lampa in māna, veniā spre noi unu pustnicu betrānu.

„Fia binecuvēntata provedinti'a,” strigā elu, indata ce ne zarī. „De multu ve cautu, iubitii miei. Cānele sēntiā apropiarea vōstra, de candu inca se incepu furtun'a, si elu m'a si condusu aici. Buule Dōmne, ce tineri suntu! Sermanii copii, sermanii copii, cātu a trebuitu sē suferiti! Dar se mergemu! am adusu o piele de ursu; va fi binevenita tēnerei femei. Dar am si puțin vinu in plosca. . . . Fia laudatu Domnulu in tōte lucrurile sale; elu e preainduratoriu, si nemarginita e bunatatea lui.”

Atal'a cadiendu la petiōrele calugarului dīse: „Parinte, eu suntu creștina; ceriulu te-a trimisu spre mātuirea mea.” — „Fiic'a mea,” response pustniculu ridicāndu-o, „noi de obicei lasāmu sē se traga clopotulu reintōrcerei nōptea si in tēmpu de furtuna, cā sē dāmu semnu de

chiamare strainiloru rateciti; si dupa obiceiulu fratiloru nostri, ce locuiescu pre Alpi si in muntele Libanu amu dresatu cānii nostri spre descoperirea caletoriloru, ce si-au pierdut drumulu.”

„Eu abiā poteām precepe cuvintele pustnicului; iubirea acēst'a creștinēsca apareā inaintea mea atātu de preste fire, incātu mi-se pareā cā numai o visezu. La lumin'a micutiei lāmpi priveām pērule si barb'a lui plina de apa; petiōrele, mānile si fati'a -i erāu sgariate de spini pāna la sānge. „Betrānule,” -lu agraii eu in fine, „ce felu de inima ai tu, de nu te temi, cā te voru lovi fulgerii?” — „A me teme,” response betrānulu cu unu felu de animositate, „a me teme, candu suntu in periculu ōmenii, cārora eu le potu ajutā? O, atunci n'asi fi sierbitoriu vrednicu alu Domnului meu Isusu.” — „Dar scii tu,” dīsei eu, „cā eu nu sum creștinu?” — „Tēnere,” response pustniculu, „intrebāt'am eu de religi'a ta? Isusu Christosu n'a dīsu: Sāngele meu va rescumperā pre acēst'a si nu pre acel'a. Elu a moritu pentru Iudeu cā si pentru pagānu, elu n'a vedutu in ōmeni altceva decātu nesce frati si nenorociti. Ce facu eu aici pentru voi, este unu lucru neinsemnatu; intr'altu locu ati sēnti pōte cu totulu altu ajutoriu. . . . Cine suntemu noi decātu nesce nepotinciosi eremiti, nesce instrumente slabe ale unei māni ceresci? Si care ostasiu ar fi atātu de fricosu, sē se retraga atunci, candu capitanulu sēu, in māni cu crucea, pre frunte cu cununa de spini, merge inaintea lui, cā unu ajutoriu alu ōmeniloru?”

Cuvintele aceste -mi rapira inim'a; din ochii miei curgeāu lacrimile mirării si ale emotiunei. „Iubitii mei fii,” dīse misionariulu, „eu am adunatu in padurea acēst'a sub conducerea mea, o turma de frati selbateci de ai vostri, cārora le sum parinte sufletescu; pescer'a mea e destulu de aprōpe aici lānga munte; veniti de ve incalditi la mine. Ce e dreptu, nu veti aflā acolo comoditātile vietii, dar veti aflā celu putfnu o coliba: si pentru ast'a inca suntemu detori cu multiamita lui Domnedieu, cāci multi ōmeni suntu lipsiti si de acēst'a.”

(Va urmā.)

Bibliografia.

Transilvani'a — fōi'a asociatiunei transilvane pentru literatur'a romāna si cultur'a poporului romānu. — Nr. 2 are urmatoriulu cuprinsu: *Caucaland in Dacia* de Dr. At. Marienescu. — *Facerea lumii* de T. Ceontea. *Partea oficiala.* — *Cuvēntare* rostita de A. Barboloviciu la deschiderea adunării despartiamētului XI. — *Consemnarea* colecteloru facute de Parteniu Cosm'a.

Articululu: *Facerea lumii* este continuare din Nr. 1, la care inca atunci ne-amu facutu observatiunile. Acum dlu Ceontea nu mai dīce, cā: „*mater'a e necreată*”, nice cā e: „*desiērta intrebarea, cā cine si din ce a creat'o*”, ci acum dīce fōrte corectu, cā: „*intru inceputu a creatu Domnedieu mater'a*”. Nu scimu, si-a uitatu dlu Ceontea ce a dīsu la inceputulu articulului seu inca in Nr. 1 din „*Transilvani'a*”, seau dōrā in urm'a observatiuniloru nōstre din Nr. 6 din „*Unirea*” si-a coresu vederile. Dlu Ceontea inse acum vorbesce alte absurditāti fisece si teologice. Ast-feliu dīce, cā „*in corpurile ceresci, si asiādara*

si in pamântu a suflatu Domnedieu duchulu sèu celu de viétia datatoriu, carele s'a manifestatu si se manifestéza prin fortiele naturei, dintre cari esceleza caldúr'a, electricitatea, magnetismulu si lumin'a", care va se dica mai ântâiu, cà poterile fizice, caldur'a si celealalte suntu: *duchulu Dommului*, si apoi cà corpurile ceresci si pamântulu multu tîmpu au fostu fara: *duchulu Dommului*, va se dica fara poteri fizice. Atunci apoi se ne spuna dlu Ceontea, cum s'au potutu formá corpurile ceresci si pamântulu? Noi dicemu dlui Ceontea numai atât'a, cà celu ce invétia asiá ceva, acél'a n'are: *duchulu Dommului*. Mai departe dice dlu Ceontea, cà: *duchurile Dommului, adeca fortiele naturei au facutu sè se nasca din materia, seau din lumea mineralica mai ântâiu lumea vegetalica si apoi cea animalica*. La acést'a dlcemu dlui Ceontea numai atât'a, cà fisic'a inca n'a fostu in stare a aretá, cà: *„duchurile aceste ale Dommului, va se dica fortiele naturei“* ar' fi in stare a produce din materii mineralice unu singuru vegetalu seau animalu, si acést'a nu o va poté nice dlu Ceontea cu tóte „*duchurile Dommului*“. Mai incolo dice dlu Ceontea, cà „*spatiulu si tîmpulu este infinitu*“, cându ar trebui se scia, cà numai Domnedieu e infinitu, si spatiulu si tîmpulu realu suntu finite cà si lumea, si create de Domnedieu cà si lumea, si dedata cu lumea. In urma capetulu articulului, — in care dice, cà corpurile ceresci se voru întorce érași in sênulu tatalui, si apoi prevediute cu fortie nóue, va se dica cu alte *duchuri ale Dommului*, si avéndu alta forma voru aparé din nou si érași voru deveni centrulu unui spectacolu interesantu. — este asiá de absurdu, câtu in tóta Europ'a nu va gasi unu singuru teologu seau fisicu, care se-lu subscriá. De ace'a dlu Ceontea ar face mai bine, déca inainte de a scrie, ar studiá cum se cuvîne si „*duchurile Dommului*“ din Sânt'a Scriptura, si „*duchurile Dommului*“ din natura, cà atunci nu va mai gramadí preste olalta atâte absurditáti fizice si teologice, in cari in tóte lipsesce „*duchulu Dommului*“.

Románische Revue fóia periodica politica literaria edata de Dr. Corneliu Diaconovich. Directiunea: Vien'a VIII, Feldgasse 15, costa pre anu 10 fl. Fascicululu 2 din 1891 cuprinde: „Zur Lage der Romänen in Ungarn und Siebenbürgen.“ — „P. P. Carp.

Biographische Notizen“ (II Artikel.) (Fortsetzung.) — „Die Siebenbürgische Bewegung in Romänien.“ — „Die Zwangs-Kinderbewahranstalten in Ungarn.“ — „Gedichte von Michael Eminescu“, deutsch von Em. Grigorovitz. IV Satire. — Rundschau: Notiz. — L. V. Fischer. — Zeitungsstimmen über die romän. Nationalconferenz: „Der Reichsbote.“ — „Tägliche Rundschau.“ — „Ethnographisches Museum in Czernowitz.“ — Literatur: „Die staatliche Verwaltung.“ — „Memorialulu Arch. si Metrop. Andreiu bar. de Șaguna.“ — „Lui Alesandri iubire si admiratiune.“

Scól'a romána revista pedagogica, pentru interesele institutelor de invetiamentu la Románi si ale organelor lor. Apare in 8, 18 si 28 a fiecárei luni in numeri de câte o cóla si costa pre anulu întregu 4 fl. v. a. Editoru si redactoru: *Vasile Petri* in Naseud (Naszód). Sumarulu Nrului 4.: „Istori'a biblica in scól'a elementara.“ — „Cunoscintie din istori'a educatiunei si instructiunei.“ — „Caracterisarea scolarilor.“ — „O mica insciintiare.“ — „Porunci pedagogice pentru invetiatori.“ — „Câtra invetiatorii románi.“

Crestomatie romána. Modele literarie din autorii seculului alu XIX-lea cu notitie biografice si apretárii literare întocmite pentru clasele superioare de liceu, seminaru, scóle pedagogice, externate etc. si potrivite atâtu la Retorica câtu si pentru completarea Istoriei literaturei de *I. Manliu*, profesoru. A) Prosa. Bucuresti 1891. VIII + 318 pag. 8º micu. Lito-tipografi'a Carolu Göbl. — Cartea de fatia e unica in felulu seu in literatur'a nóstra didactica. Scopulu ei este a servi tînerimei studiöse cá manualu la invetiarea limbei si literaturei románe, oferindu-i bucáti alese din scriitorii seculului nostru. Cetirea si studiarea modelelor culese voru aduce mare folosu nu numai tînerimei, ci si adultiloru, de ace'a o recomandámu tuturoru carturariloru nostri.

Diverse.

Trei calugári orientali cutiera de câtu-va tîmpu provinci'a nóstra metropolitanu, ceréndu de pre ta preoti si poporeni daruri si ajutóre pentru ridicarea unei scóle romá-

nesci (!) in Can'a Galileii (!) si adunându si intentiuni de câte 20 cr. — Detorinti'a nóstra este, se facemu atenti pre fratii preoti, cà se nu créda la astfelu de ómeni, pâna nu aréta concesiuone estradate dela ministeriulu de interne si dela Veneratele ordinariate spre a poté face colecte.

Cum se poté impiedecá incoltirea cartofloru. E cunoscutu, cà cartofii (crumpenele) in unu locu caldu si umedu totu odata, precum e in pivnitia, incoltiescu usioru, prin ce-si pierdu si arom'a. Rèulu acest'a se poté preveni, déca vomu fierbe apa in o caldare mare, si apoi cartofii, ce vomu se-i pastrámu, punéndu-i in o corfa -i cufundámu in ap'a fierbinte, tîenéndu-i acolo 4—5 secunde. In modulu acest'a -si pierdu poterea de a incolti, si totu odata -si conserva arom'a si pâna la nóu'a recolta.

Rectificare. In Numerulu trecutulu alu fóiei nóstre la pagin'a 59 column'a a dóu'a, șiru 11 s'a strecuratu o regretabila eróre de tipariu punéndu-se in loculu cuvéntulu *distinsi*, cuvéntulu *nostimi*.

Post'a Redactiunei: Dlu I. C. in Cigmén. Fóia de aci s'a trimisu regulatu, nu potemu sci, cum de n'ati primit'o. V'am espedatu numerii, ce ve lipsescu; trebe se reclamáti la posta. — „Ungureanulu“ in Sz. Poesiile, despre care ne scrii, nu le-am primitu. Cea acum trimisa se va folosi poté mai târdiu, la vre-o ocaziune binevenita. — Dlu I. P. in Mar. — Multiamimu, dara voindu cá fóia se póta fi cetita si precepta de toti, nu potemu publicá poesii latinesci. Ve rogámu se binevoiti a scrie in limb'a romána, si atunci ve este deschisa fóia.

Editoru si redactoru respundietoriu:
Dr. Vasiliu Hossu.

Pretiuulu márfuriloru.

Piatí'a din Blasiu. Gráu, hectl. fl. 5.— pâna 5.75, — gráu mestecatú fl. 4.— pâna 4.90, secara fl. 4.— pâna 4.50, — ovesu fl. 2.50 pâna fl. 3.—, cucurudiu fl. 3.75 pâna fl. 4.—, — alacu fl. 2.— pâna fl. 2.50, cartofi fl. 1.50 pâna fl. 2.—, — seméntia de cânepa fl. —, — pâna fl. —, fasolea fl. 5.— pâna fl. 5.50, — carnea de vita chilo 32 cr. pâna 36, carnea de vitielu 32 pâna — cr., carnea de porcu 40 pâna — cr., carnea de berbecu — pâna — cr., — 11 óue cu 20 pâna — cr.

Fundata in an.
1858.

FRANCISCU WALSER

Liferantu de curte
alu Altetiei Sale
imp. si reg. Archi-
ducele Josifu.

proprietariulu primei fabrici ungare de masine si recuise de
pompiéri, turnatoria de clopote si metalu
Budapest'a, VII, strad'a Rottenbiller, Nr. 66
recománda atentiunei preanonratiloru domni preoti

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

(2) 9—52

Preliminarie de spese si Pretiu-couranturi se trimitu la cerere
gratuitu si franco.

Distinsu in anulu 1885 la espositiunea regnicolara din
Budapest'a pentru lucru escelentu, progresu si capacitate de concurentia in
diplom'a cea mare de onóre.

in care se fabrica atâtu grupuri
cátu si clopote singuraticé:
cu scaune de fieru patentate si cu
chivere (córne) scutite de frecare.
Fabric'a a liferatu dela întemeierea
sa 1800 clopote mari de metalu,
intr'altele si celu dela metropolí'a
din Bucuresti in greutate de 8000
kilograme.

Se afla umblátóre scutite de
mirosu, arangiamente pentru bái,
conducte pentru apa si pompe
pentru fántáni.

JOSIFU GAVORA (1) 8—30

distinsu cu medalí'a espositiunala cea mare pentru lucru escelentu
si gustu bunu la espositiunea regnicolara din Budapest'a in a. 1885.

Budapest'a, IV, strad'a Vatiului Nr. 17

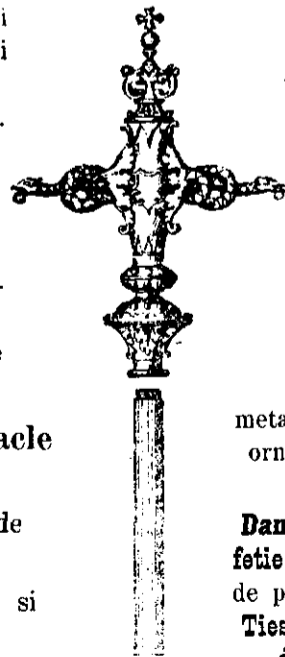
Recomándu cu pretiuri de cele mai convenabile si in executare câtu se
se poté mai frumósa obiecte de lipsa

pentru ajustarea besericeiloru, si anume:

Felóne preotiesci si
stichare diaconesci
Flamure pentru
beserici si reuniuni.
Flamure pentru
reuniuni de pom-
piéri, de scolari,
reuniuni beseri-
cesci, reuniuni in-
dustriale, de
cántári si de pompe
funebre.

Candelabre, racle
si potire,
luminarie de
parete
si de altariu, si
candele.

Acuratatea mea o potu dovedi cu sute de epistole recunoscatóre.
Facisuri de pretiuri si preliminarie de spese trimitu la cerere francate.

Primescu si efep-
tuiescu ieftinu
repararea vestmin-
telorú besericesci,
intrargintarea si
intraurirea de po-
tire, racle, candele
si luminarie de
altariu.
Mare asortimentu
de brodaríi de auru,
de argintu si de
metasa, precum si de
ornaturi besericesci
brodate
Dantele besericesci,
fetie de altariu, cruci
de parete si de scóla.
Tiesetúri besericesci,
damasturi etc.